

روان‌شناسی ژنتیک، جلد ۱

* مؤلف: دکتر محمود منصور

* ناشر: ترمه

* سال نشر: ۱۳۷۲

* محل نشر: تهران

* نوبت چاپ: ششم

این اثر از حیث رعایت قواعد زبان فارسی دارای کیفیتی مطلوب است، زیرا مؤلف محترم با قواعد زبان فارسی به خوبی آشنایی دارد. کتاب کیفیت چاپ قابل قبولی دارد. در برخی موارد از نمودار استفاده کرده است. دارای پیشگفتار، فهرست مطالب، خلاصه، نمایه، کتابشناسی و فهرست مأخذ و منابع است.

زبان متن، زبانی بسیار قوی و ادبی همراه با واژه‌هایی خاص و بعضاً برای غیرمتخصصان، نامأنوس است. جملات طولانی و گاه بسیار ثقیل برای تفهیم و بیان مطلب، در متن فراوان است. این کتاب که به گفته نویسنده آن (ص ۱۱) اساساً برای دانشجویان رشته روان‌شناسی نگاشته شده، دارای پیچیدگی‌ها و دشواری‌هایی بسیار است که فهم روان‌شناسی را نه فقط برای دانشجویان، بلکه برای بیشتر مربیان دانشگاهی این رشته نیز دشوار یا ناممکن می‌سازد. به‌عنوان مثال، برای آشنایی با سنگینی مطالب و واژگان در بحث از «نظام لئونتیف» (ص ۱۵۴) می‌توان به جمله‌های زیر اشاره کرد: «اثرات حسی کلی این بازتابها که در مجموعه آنها اثرات حسی جنبشی لفظی نیز ملحوظاند بافت تجسمی را تشکیل می‌دهند که به نوبه خود تشکیل‌دهنده محتوای معنای کلمه است. اما اینها اثرات حسی کمانهای انعکاسی کامل‌اند که دارای انتهای اجرایی هستند. این انتهای حرکتی وقفه یافته‌اند، تقلیل یافته‌اند ولی حذف نشده‌اند!»

برای برخی از واژه‌های انگلیسی، معادل‌های عربی نسبتاً متروک در زبان فارسی به کار گرفته شده، از آن جمله است؛ واژه «دال» significant، یا واژه «ارتجالی» به جای spontaneous و «اخبار» به جای information. در پاره‌ای موارد، معادل‌های واژه انگلیسی به صورتی نارسا و حتی آمیخته به خطا انتخاب شده است؛ مثلاً، «انفعال» به جای «yaffectivit، این همانی» برای identity و ...

در این کتاب، فصول «پیاژه»، «فروید»، «والن» و «گزل» از جمله فصل‌های ارزشمند محسوب می‌شود. محتویات متن با فهرست مطابقت دارد. مطالب هریک از فصول و عناوین متن جامعیت دارد. بیشتر منابعی که نویسنده محترم استفاده کرده، آثاری است که صاحبان مکاتب مورد بحث، نوشته‌اند. در برخی از فصول (مثلاً نوجوانی، پیری و...) برای توضیح مطالب، از منبعی خاص استفاده نشده است. به طور خلاصه می‌توان گفت که شیوه استفاده از منابع در متن کتاب، با روش‌های قدیمی که در کتاب‌های درسی دانشگاهی از آن استفاده می‌شود، کاملاً متفاوت و گاه نامشخص است و نمی‌توان دانست که نظریه‌ها از آن خود نویسنده است یا دیگران.

در متن کتاب، هیچ مطلبی همراه با مأخذ ذکر نشده و تنها به ذکر نام دانشمندان و زیرنویس انگلیسی آنها بسنده شده است، یا اگر نام کتابی برده شده، بدون ذکر صفحه و سال انتشار است؛ برای نمونه رجوع کنید: به ص ۷۴، بند دوم، «تصویر ذهنی» (۱۹۶۶) و «مکانیزم‌های ادراکی» (۱۹۶۱).

تازه‌ترین منبعی که از آن استفاده شده متعلق به سال ۱۹۷۰م، یعنی حدود ۴۰ سال قبل است. هدف کتاب ارائه مباحث روان‌شناسی ژنتیک و «تحول روانی فرد یا نوع» است؛ اما در متن، پس از پرداختن به چند نظریه در این زمینه، به نوجوانی به‌عنوان یک مسئله، اشاره‌ای مختصر می‌شود. در فصل دوم، معلوم نیست به چه دلیل، ناگهان به مسئله بازی پرداخته و آن‌گاه در فصل سوم، به مسئله تقلید پرداخته، و سپس در فصل چهارم، به مرحله پیری یعنی آخرین مرحله تحول روانی اشاره می‌شود. به این ترتیب، متن انسجام کافی ندارد و برای توضیح دیدگاه‌های خود، دچار حاشیه‌روی شده است.

در پایان، گروه روان‌شناسی، پیشنهادهای خود را درباره این کتاب به شرح زیر اعلام می‌کند:

۱. متناسب نمودن محتوای کتاب با سرفصل‌های درس مورد نظر در رشته روان‌شناسی،
۲. روان‌سازی متن به گونه‌ای که برای کلیه دانشجویان و استادان قابل استفاده باشد،
۳. سعی در به روز نمودن منابع مورد استفاده،
۴. حذف مباحث غیرضروری،
۵. ویرایش علمی، ادبی و...،
۶. توجه به نیازهای نوین در قلمرو روان‌شناسی.